मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम् (मानितविश्वविद्यालयः)

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल-एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली -११००५८

प्राक्शास्त्रिसेतु - प्रथमपत्रम्

प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2016-17

पत्रम् - .... विषयः - ....

अध्येतुः नाम - .... पञ्जीकरणसंख्या - ....

अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - ....

अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - ....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम - ....

मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः - ....

मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः - ....

अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डाः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः ....

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः - ....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् ....

दिनाङ्कः ....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येता ! भवता/ भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु । शुभकामनाः ।।

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनाङ्कः ....

प्राक्शास्त्रिसेतु – प्रथमपत्रम्

विषयः – **प्रथमदीक्षा**

निर्देशः – **अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति । अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम् ।**

Note - **This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.**

खण्डः – क

प्रश्नाः – विंशतिः समाधेयाः **अङ्काः – 20 x 02 = 40**

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five questions . Out of these twenty (20) questions should be answered.

1. वर्णान् पृथक्करोतु- पण्डितः।
2. 'ऋ' स्वरस्य मात्रायाः उपयोगं कृत्वा शब्दमेकं लिखत।
3. संख्याः शब्देषु लिखत- 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10
4. अकारादिक्रमेण लिखत- अङ्गम्, कार्यम्, प्रदोषः, पण्डितः, कृषकः।
5. क-वर्णे सर्वेषां स्वरवर्णानां मात्रां प्रयुज्य लिखत।
6. वर्षाकाले गगने के भवन्ति?
7. रिक्तस्थानं पूरयत- वयं.......... संस्कृतसूत्रसम्बद्धाः स्मः।
8. 'वस्त्राणि क्रीणामि' इति पाठानुसारेण रमेशः किं क्रीणाति?
9. लक्ष्मीबाई किं न अत्यजत्?
10. सुभाषितं पूरयत- श्रोत्रं श्रुतेनैव न कुण्डलेन........।
11. 'शाकापणः' इत्यस्मिन् पाठे 'अहं स्यूतं ददामि' इति कस्य वचनम्।
12. 'मित्रयोः सम्भाषणम्' इति पाठे 'अहं स्यूतं ददामि' इति कस्य वचनम्।
13. भोजनसम्बन्धिशब्दाः कस्मिन् पाठे सन्ति?
14. 'जनभाषा संस्कृतम्' इति पाठे कयोः सम्भाषणमस्ति?
15. पिता-पुत्रयोः सम्भाषणे पुत्रस्य नाम किम् अस्ति?
16. कः, का, किम् इत्येतेषां त्रयाणां लिङ्ग् किम्?
17. द्विवचने परिवर्त्य लिखतु- 'एषा अध्यापिका'।
18. रिक्तस्थानं पूरयत- 'बालकः (प्रदर्शनी).......... पश्यति।

19. यदि अद्य रविवासरः तर्हि श्वः कः वासरः?

20. 'खादति' इत्यस्य भूतकाले किं स्यात्।

21. स्त्रीलिङ्गे परिवर्त्य लिखत- 'अहं पुस्तकं पठितवान्'।

22. तुमुनन्तप्रयोगं यथोचितरूपेण कुरुत- 'अहं पठनार्थं गच्छामि'।

23. तृतीयान्तपदेन रिक्तस्थानं पूरयत- 'वृद्धः....... सह गच्छति (बालः)

24. मित्र-अम्बा-शब्दयोः सम्बोधनरूपाणि लिखत।

25. 10:10 समयम् अक्षरैः निर्दिशत।

खण्डः – ख

प्रश्नाः - पञ्च समाधेयाः **अङ्काः - 05 x 08 = 40**

निर्देशः - **अस्मात् खण्डात् केचन पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकम्प्रश्नः प्रायः शतशब्दैः (100) समपेक्ष्यते ।**

Note : This section contains eight questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

1. क्री-धातोः कृ-धातोश्च वर्तमानकाले, भूतकाले, भविष्यत्काले च त्रिषु वचनेषु त्रिषु पुरुषेषु च रूपाणि लिखत।

2. क्त्वान्तपदस्य ल्यबन्ते परिवर्तनं कदा भवति?

   अधोलिखितपदानि परिवर्त्य लिखत-

   आ+गत्वा, अनु+भूत्वा, सं+स्मृत्वा, वि+लिखित्वा।

3. अस्मद्, युष्मद्, भवान्, भवती एतेषां चतुर्णां शब्दानां रूपाणि लिखत।

4. अद्य 'पञ्चमी तिथिः' इत्याधारेण साप्ताहिकतिथीनां विवरणं कुरुत।

5. रोचतेः प्रयोगे का विभक्तिः भवति? सप्तवाक्यानि रोचतः प्रयोगं कृत्वा लिखत।

6. जन्तुशालायां के के पशवः आसन्? ते किम् अकुर्वन्?

7. अधोलिखितश्लोकस्य भावार्थं विलिख्य तृतीयान्तपदानि पृथक्तया लेखनीयानि-

   विना शीलेन वनिता, वाग्मिता विद्यया विना।

   विनयेन विना वित्तं, मास्तु कस्यापि देहिनः।।

8. अधोलिखितश्लोकस्य भावार्थं विलिख्य सप्तम्यन्तपदानि पृथक्तया लेखनीयानि-

   न देवो विद्यते काष्ठे न पाषाणे न मृण्मये।
   भावे हि विद्यते देवः तस्मात् भावो हि कारणम्।।

खण्डः – ग

प्रश्नाः – द्वौ समाधेयौ **अङ्काः – 02 x 10 = 20**

निर्देशः – **अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ । प्रत्येकम्प्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।**

Note : This section contains four questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

1. संस्कृतशिक्षणपुस्तकानि क्रेतुं एकं पत्रं संस्थानं प्रति लिखत।

2. जनकं प्रति पुत्रस्य कुशलसूचकं पत्रमेकं लिखत।

3. क्रियापदानि क्तवतुप्रत्ययान्ते परिवर्त्य कथां पुनः लिखत–

   कश्चन दुष्टः व्याधः वनं गच्छति। तत्र जालं प्रसारयति। एका कपोती जाले पतति। व्याधः कपोतीं पञ्जरे स्थापयति, अग्रे गच्छति च। मार्गे वृष्टौ भीतः व्याधः आश्रयम् अन्विष्यति। सः एकस्य महावृक्षस्य अधः आगच्छति। तत्र वृक्षे एकः कपोतः व्याधस्य पञ्जरे स्थितां पत्नीं पश्यति। सा कपोती पतिं क्षुधार्तस्य व्याधस्य सत्कारस्य वदति। कपोतः अङ्गीकरोति। सः अङ्गाकम् आनयति। अग्निं ज्वालयति। गृहे आहारः नास्तीति कृत्वा कपोतः व्याधस्य आहारार्थम् अग्निं प्रविशति। लज्जितः व्याधः कपोतीं त्यजति। कपोती पतिविरहदुःखेन अग्निं प्रविशति। तयोः त्यागं दृष्ट्वा व्याधः शोकं प्राप्नोति।

4. पुरतः, पृष्ठतः, वामतः, दक्षिणतः, उपरि, अधः, एतेषां शब्दानां प्रयोगं कृत्वा एकस्य वृक्षस्य, एकस्य भवनस्य, एकस्याः नद्याश्च स्थितिवर्णनं कुरुत।